

Fængselskongressen i Bryssel 1900.

De internationale Fængselskongresser ere blevne en fast Institution, ikke blot ifølge Traditionens Magt, men ved Dannelsen af et permanent Organ, den internationale Fængselskommission, der forbereder de periodiske Kongresser. Den Akt, hvorved Kommissionen er skabt, og i Henhold til hvilken Udgifterne til den tilvejebringes, er tiltraadt af det overvejende Flertal af europæiske og amerikanske Stater, senest ogsaa af England, der nu, ligesom de andre Stater, har Repræsentanter i Kommissionen. Under dennes Ledelse have Kongresserne efterhaanden vundet en stor og paaviselig Indflydelse paa de forskellige Staters Institutioner, der staa i Forbindelse med Straffuldbyrdelsen. Dette skyldes dog mindre de Vedtagelser, der ere truffene ved Kongressernes Afstemninger. I og for sig ere slige Vedtagelser selvfølgelig ikke bindende for nogen, og Afstemningernes Udfald er derhos ofte beroende paa Tilfældigheder, saa at det heller ikke altid kunde anbefales Administrationerne, selv om de i øvrigt vare i Stand dertil, at tage dem til Rettesnor. Kongressernes store faktiske Betydning beror væsentlig paa den Behandling af Emnerne, før og ved Møderne, som er fremkaldt ved de af Kommissionen paa Dagsordenen satte Spørgsmaal. I Valget af disse Spørgsmaal har Kommissionen i det hele taget været meget heldig. Spørgsmaalene have gennemgaaende drejet

sig om vigtige, aktuelle Emner og om Forhold, som ikke vare ejendommelige for enkelte Stater, men stillede sig væsentlig ens for alle civiliserede Lande. I Drøftelsen af disse Spørgsmaal i forud afgivne Betænkninger og i den mundtlige Forhandling have de mest sagkyndige fra alle Lande deltaget. De omfattende Beretninger, der afgives om Kongresserne, indeholde derfor en sand Skat af Oplysninger, vedrørende Straffeinstitutionerne, og sagkyndige Raad om disses Udvikling, hvortil enhver Stats Fængsels-administration med Udbytte kan søge og i mangfoldige Tilfælde har søgt. Paa denne Maade have Kongresserne banet sig Vejen til Paavirkning af Staternes penitentiære Lovgivning og Administration.

I et Møde af Kommissionen, som holdtes i September 1897, bleve de Spørgsmaal vedtagne, der skulle behandles paa den i Aaret 1900 sammentrædende sjette Kongres, til hvis Mødested Bryssel er bestemt. Til Stede ved Kommissionens Møde vare, foruden Belgiens Repræsentant, der vil blive den kommende Kongres's Præsident, Repræsentanter for Frankrig, Holland, Rusland, Svejts, Grækenland, Norge og Danmark. Det besluttedes at bevare de samme 4 Sektioner af Kongressen, i hvilke denne var delt ved Mødet i Paris, men at indskrænke det ved tidligere Kongresser noget overvældende Tal af Spørgsmaal, der skulde behandles i hver Sektion, saaledes at som Regel ikke flere end 4 Spørgsmaal forelagdes den enkelte Sektion. Man haabede derved at sikre en grundigere og fyldigere Behandling af Spørgsmaalene, men forbeholdt sig i øvrigt at afvige fra Regelen, naar særlige Grunde talte derfor. I Medfør af dette Forbehold er Tallet af de den første Sektion forelagte Spørgsmaal denne Gang steget til 5, medens til Gengæld kun tre Spørgsmaal ere opførte paa den tredje Sektions Dagsorden.

I den første Sektion, der behandler Straffelovgivning med væsentligt Hensyn til dennes praktiske og internationale Side, har Kommissionen opstillet følgende Spørgsmaal:

1. *Hvorledes kan det, i Overensstemmelse med den af Kongressen i Paris angivne Tankegang, paa den mest praktiske Maade sikres, at den, der har været en Forbrydelses Offer, faar den Skadeløsholdelse, som maatte tilkomme ham hos den skyldige?*

2. *Bør Udlevering af Statsborgere (les nationaux) tilstedes?*

3. *Hvilke Principper bør følges ved at drage Grænsen for Strafforfølgningens Competence lige over for Forbrydelser, begaaede i Udlandet eller i Samvirken med Personer, Statsborgere eller fremmede, der have Ophold i Udlandet?*

4. *Gives der Kategorier af Forbrydere, paa hvilke ubestemte Straffedomme kunne anvendes, og hvorledes bør en saadan Forholdsregel iværksættes?*

5. *Hvilke Forholdsregler maatte kunne anbefales for at opnaa en virksommere Retshaandhævelse mod de strafbare Handlinger, der i Almindelighed kendes under Navn af Afpresning (chantage)? Er der navnlig Anledning til at anordne en særlig Forfølgningsmaade lige over for Forbrydelser af denne Art?*

I den anden Sektion, der har de egentlig penitentiære Emner til Genstand, ere følgende 4 Spørgsmaal opstillede:

1. *Efter hvilke Principper bør Sundheds- og Lægevæsenet i Strafanstalterne organiseres?*

Hvorledes bør det regelmæssige Lægetilsyn med Fangernes legemlige og sjælelige Helbred sikres?

Hvor langt bør Lægens Competence udstrække sig ved Løsningen af Spørgsmaal angaaende Fangernes Ernæring, Beklædning, Arbejde, disciplinære Straffe m. m.?

2. *Er der med Hensyn til de endnu unge Forbrydere Anledning til at anbefale Systemet med „reformatories“, saaledes som dette er organiseret i de forenede Stater?*

3. *Har den indtil nu vundne Erfaring med Hensyn til Cellestraf, den være anvendt enten som eneste Fuldbrydelses-*

maade af alle Frihedsstraffe eller alene af visse af disse Straffe, enten under hele Straffens Forløb eller kun i en vis Del af Straffetiden, givet Resultater, som tillade at bedømme denne Straffemaades Værd i Almindelighed og af de enkelte Anvendelsesmaader i Særdeleshed, særlig fra følgende Synspunkter:

a) med Hensyn til dens Indflydelse paa Forbrydelse og Tilbagefald i de Lande, hvor den helt eller delvis er bleven anvendt;

b) med Hensyn til dens Følger for de Fangers legemlige og sjælelige Helbred, der i en kortere eller længere Tid have udstaaet den?

4. Bør Recidivister undergives en strengere Disciplin end de Fanger, som udstaa en første Straf, og hvori bør Disciplinens Skærpelse bestaa?

I den tredje Sektion, der behandler de præventive Forholdsregler i Almindelighed, ere Spørgsmaalene følgende tre:

1. Bør Udvandring eller Anbringelse i koloniale Besiddelser af unge Mennesker, der ere blevene tagne til Opdragelse i Forbedringsanstalter, eller hvad dermed staar i Klasse, i visse Tilfælde anvendes som Middel til at forebygge Forbrydelse?

Hvorledes bør i bekræftende Fald en saadan Forholdsregel ordnes?

2. Hvilken Indflydelse har erfaringsmæssig Alkoholismen paa Tilstanden i Henseende til Forbrydelser i de forskellige Lande?

Hvilke særlige Midler kan der, lige over for straffede Personer i Almindelighed, gribes til for at bekæmpe Alkoholismen?

3. I hvilket Omfang og under hvilke Betingelser kan Fængselselskabernes Virksomhed støttes af Bureauer, som paatage sig uden Vederlag at yde Oplysninger eller at hjælpe til Anbringelse?

Den fjerde Sektion endelig beskæftiger sig særlig med

penitentiære Spørgsmaal, som angaa Børn og unge Mennesker. For denne Sektion ere følgende fire Spørgsmaal forelagte til Behandling:

1. *Hvilke Betingelser bør udkræves for at betragte unge Mennesker som Recidivister, og hvilke Følger bør Tilbagefaldet have for dem?*

2. *Bør Fængselselskabernes Medvirkning kræves, og hvorledes bør den ordnes ved unge Forbrydere, der ere domfældte betingelsesvis eller med Udsættelse af Fuldbyr-delsen?*

3. *Hvorledes bør den faglige Undervisning ordnes i Forbedringsanstalter, eller hvad dermed staar i Klasse, bestemte for Børn?*

4. *Vilde det ikke være rigtigt, for at sikre en god Opdragelse af unge Forbrydere eller af Børn, der ere fordærvede eller blot moralsk forsømte, at forbinde det System, at anbringe dem i Anstalter, med det, at sætte dem i Lære eller anbringe dem i Hjem hos Familier?*

Der behøves ingen Kommentar til denne Række af Spørgsmaal, som er bestemt til Forhandling paa Kongressen i Bryssel. Disses Betydning og Rækkevidde ere klare nok. Blot et Par oplysende Ord om enkelte af dem finder jeg Anledning til at tilføje.

De betydningsfuldste af Spørgsmaalene turde vel de to være, som angaa Cellestraffen og Alkoholismen. Det er vel ikke blot et Tilfælde, men en Tanke, at Kommissionen ved Indgangen til det nye Aarhundrede har villet paa den ene Side samle Erfaringerne med Hensyn til den i penitentiær Henseende vigtigste Forandring i Fængselsforholdene, som det 19de Aarhundrede har lagt Grunden til, og som i større eller mindre Omfang har vundet Indgang i alle Lande, og paa den anden Side slaa til Lyd for Kampen mod den Fare, der synes i stigende Grad at true Samfundet fra Alkoholismen, ogsaa paa det kriminalistiske Omraade, en Kamp, der sandsynligvis bliver en Hovedopgave for det

kommende Aarhundrede, som ikke vil kunne undgaa i Kampen mod Forbrydelsen at lægge Vægten paa Præventionen mere end paa Repressionen. Lige over for saadanne Farer, som Alkoholismen, formaar nemlig Repressionen kun at udrette lidet. Det maa i høj Grad ønskes, at der fra alle Lande maa fremkomme et Materiale, der tillader at komme til nogenlunde bestemt Besvarelse af disse to Spørgsmaal, der ere af saa overordentlig Betydning. At det, selv med et saa fyldigt Materiale, som kan tilvejebringes, skulde lykkes at naa et afgørende Resultat, tør man dog næppe tro paa. Dertil er Kriminalstatistikens Tilstand endnu for ufuldkommen. Til at oplyse om Tilbagefaldenes Tal og dermed Forbryderhærens Størrelse eller til at oplyse om Forbrydelsesaarsagerne har den i sin hidtidige Skikkelse kun været lidet egnet. At en Reform af Kriminalstatistikken maatte ske, har fra kompetent Side længe været ønsket, men først i den seneste Tid, hos os i 1897 under Samvirken mellem Justitsministeriet og Statens statistiske Bureau, er der gjort praktiske Skridt til at indføre en saadan Reform, og til dens fulde Gennemførelse kræves Tid. De approximative Løsninger have imidlertid ogsaa deres Værd og ville faa Betydning baade i den endnu ikke fuldt udkæmpede Strid om Cellestraffen og til at se klarere Alkoholismens kriminalistiske Fare og de præventive Midler, der i saa Henseende maatte anbefale sig.

Om den Vægt, der med Rette tillægges Præventionen, vidner en anden Række af Spørgsmaal, som Kommissionen har opstillet, nemlig med Hensyn til Behandlingen af forbryderske eller moralsk forsømte Børn og unge Mennesker Disse Spørgsmaal findes baade i 2den Sektion (Nr. 2), i 3dje Sektion (Nr. 1) samt endelig i 4de Sektion, der særlig behandler dette Emne. Det vil ikke undgaa Opmærksomheden, at adskillige af disse Spørgsmaal tage et særligt Hensyn til engelsk-amerikansk Fremgangsmaade, der til Dels

er gaaet sine selvstændige Veje, noget afvigende fra dem, de fleste af Europas kontinentale Stater ere slaaede ind paa. Kommissionen har haft en særlig Opfordring til at sætte Spørgsmaal paa Dagsordenen, som staa i Forbindelse med denne Divergens, i den Omstændighed, at de engelske og amerikanske Repræsentanter i Kommissionen, skønt forhindrede fra personlig at møde ved Mødet i September, vidstes at nære Ønsket derom, og at de selv, baade teoretisk og praktisk, energisk have arbejdet paa Løsning af disse Spørgsmaal. At Kommissionen i øvrigt ikke finder Divergensen uløselig, men sikkert med Grund finder en Kombination mulig og tilraadelig, kan let skimtes ud af Formuleringen af nogle af Spørgsmaalene.

Et for den praktiske Organisation af Fængselsadministrationen særdeles vigtigt Spørgsmaal opstilles under anden Sektion angaaende Lægernes Rolle i denne. Spørgsmaalet, som tidligere har været behandlet i en enkelt Forgrening, nemlig med Hensyn til sindssyge Forbrydere, er her første Gang taget med i sit hele Omfang. Initiativet til at rejse det toges af Chefen for det russiske Fængselsvæsen (Salomon, der har afløst den til Rigsraad udnævnte Galkine-Wraskoj). Det paatænkes nemlig i Rusland at give en indgaaende Regulering af Sagen. Det nære Slægtskab, Spørgsmaalet har med det almindelige Spørgsmaal om Grænsen mellem Lægens og Juristens Competence, giver Spørgsmaalet en særlig Interesse, og det er ikke usandsynligt, at den om hint almindelige Spørgsmaal staaende Strid vil fremkalde divergerende Opfattelser ogsaa om det her foreliggende specielle. Sagens alsidige Belysning kan kun vinde derved.

Endnu skal jeg henlede Opmærksomheden paa nogle af de i første Sektion stillede Spørgsmaal, der angaa strafferetlige Lovgivningsspørgsmaal og utvivlsomt ville vække Opmærksomhed hos mange Kriminalretslærere og Straffedommere.

Det fjerde Spørgsmaal om de ubestemte Straffedomme forelaa allerede for Kongressen i St. Petersborg, om end i en anden Skikkelse. Det fremkaldte meget langvarige Forhandlinger, men Striden endte ikke dermed. Som bekendt er Kravet paa ubestemte Straffedomme i dette Tilfælde en af de Yndlingssætninger, som Lederne af l'union de droit pénal hylde. Imod dem, tør det vel nok siges, staar hidtil Flertallet af Strafferetslærere, og Indgang i Straffelovene har Kravet næppe endnu faaet, om der end i enkelte Udkast, f. Eks. Getz's norske Udkast, findes Regler i denne Retning. I Kongressens første Sektion ville Sagens Modstandere dog næppe være i Flertal. Det Standpunkt, fra hvilket Modstanden — efter min Mening med god Føje — rejses, ligger nemlig det penitentiære Synspunkt fjernt, og det vil maaske derfor ikke faa den Vægt, der tilkommer det, i en Forsamling, hvis Medlemmer have samlet sig paa Penitentiærvidenskabens Grundlag. Men derfor vil Afgørelsen paa Kongressen i Bryssel af dette Punkt heller ikke faa større Betydning, end Afgørelsen i St. Petersborg. Striden vil ikke standse dermed. Modstanderne ville ikke erkende de penitentiære Kongressers Competence i dette Spørgsmaal.

Den samme Indvending vil derimod ikke kunne ramme de Spørgsmaal, som opstilles i første Sektion under Nr. 2 og Nr. 3. Det er ikke særlig strafferetlige, men almindelige statsretlige Principper, det her vil dreje sig om, og Spørgsmaalet vil være, om der ikke lige over for Forbrydelsernes tiltagende internationale Karakter er Grund til at frigøre sig for nogle af de Skranker for en formaalstjenlig Strafforfølgning, som af statsretslige Hensyn tidligere ere dragne, og hvilke f. Eks. England endnu med Styrke fastholder, medens man andetsteds er tilbøjelig til at mene, at en virksom Kamp mod Forbrydelsen kræver, at de hæves, og at de under Nutidens Forhold uden Fare kunne hæves. Initiativet til Opstillingen af disse to Spørgsmaal blev taget af

den hollandske Repræsentant Prof. Pols, en anerkendt Autoritet saavel paa den teoretiske som paa den praktiske Strafferets Omraade¹⁾).

Af mere teoretisk Karakter er derimod atter det femte Spørgsmaal under den første Sektion. Her gælder det imidlertid en Forbrydelse af meget moderne Oprindelse, mod hvilken Samfundet mange Steder kun er slet væbnet, og som derhos i mange Tilfælde har frembudt en international Side. Spørgsmaalet er i den franske Tekst formet med særligt Hensyn til, at Betegnelsen »chantage« ikke er brugt i Code pénal. Den ovenfor brugte danske Gengivelse ved Afpresning har, som bekendt, heller ikke legal Hjemmel og er for saa vidt mindre korrekt, som chantage ikke omfatter alle de Handlinger, der ere strafbare efter Straffelovens § 245, men kun dem, som ikke staa i saa nært Forhold til Røveri, at de i og for sig, ved en videre Opfattelse af denne Forbrydelses Begreb, kunde henføres under dette. Det er netop disse uden for Grænsen af et selv vidt opfattet Røveribegreb liggende Tilfælde af Afpresning, som Spørgsmaalet har for Øje. Afpresninger af denne Art ere en Frugt af de mange tvivlsomme Eksistenser, som Storstederne have fostret, og af den Adgang, disse have til ved Benyttelse af Dagspresens slette Elementer at volde Skandale. Det har vist sig, at Borgernes Beskyttelse imod saadanne Handlinger er temmelig ufuldkommen. Der er Tvivl om Grænserne for det retstridige og strafbare paa dette Omraade. Straffen, naar den findes anvendelig, er dernæst ganske utilstrækkelig. En særlig stor Mislighed, naar Ansvar gøres gældende i Anledning af en saadan Handling, er endelig den mundt-

¹⁾ Professor Pols er pludselig død i Slutningen af forrige Aar i en Alder af 66 Aar. Han havde været Strafferetslærer ved Universitetet i Utrecht, fra hvilken Stilling han for et Par Aar siden trak sig tilbage. Han havde en fremtrædende Del i Udarbejdelsen af den nye hollandske Straffelov og var en Veteran paa de penitentiære Kongresser. Af Kommissionen var han Medlem og dens Vicepræsident.

lige Procedures Offentlighed. Det kan ikke forundre, naar mange afholdes fra at foranledige en saadan og derfor bøje sig for Truselen, for at undgaa Procedurens Fremdragen af private Forhold for Offentligheden. Det er i disse tre Retninger, at Spørgsmaalet peger. Særlig er det sidste Punkt fremhævet. Det var den græske Repræsentant, der tog Initiativet til at rejse dette Spørgsmaal, dog nærmest motiverende det ved Henvisningen til Forholdene i Verdensbyer som Paris. Han blev i denne Henseende stærkt støttet af den franske Repræsentant, der ved en Række Eksempler belyste, hvor utilstrækkelig Retsbeskyttelsen paa dette Omraade for Tiden er. For Danmarks Vedkommende er Forholdet vel det, at Straffelovens § 245 har en meget vid Ramme, og den offentlige-mundtlige Procedure have vi endnu ikke. Ikke desto mindre vil der sikkert ogsaa hos os være og endnu mere i Fremtiden blive en Trang til virksommere Retsbeskyttelse lige over for slige Afpresninger. Vore Domssamlinger vise, at Kjøbenhavn er godt paa Vej med ogsaa i denne Henseende at indtage en Storstads Rang.

Det vil være meget ønskeligt, om der, i alt Fald med Hensyn til en Del af de ovenfor nævnte Spørgsmaal, ogsaa for Danmarks Vedkommende kunde komme til at foreligge Bidrag til Besvarelsen. Opfordringen udgaar til alle, som paa det vedkommende Omraade have en Opgave eller en Interesse: Jurister, Fængselsmænd, Læger, Filantroper o. s. v. Der er Grund til at antage, at Kongressen i Bryssel vil faa en særlig stor Betydning, allerede paa Grund af de opstillede Spørgsmaals Beskaffenhed. Ethvert Arbejde, der gøres for denne Kongres, vil da være et Bidrag hertil og faar Del i Æren for det Udbytte, Kongressen bringer.

C. Goos.
